

Okul Aile Birlikleri Okullara Ne Getirdi? Neyi Değiştirdi?

DOI: 10.26466/opus.621027

*

Sait Akbaşlı* - Belgin Tura**

* Doç. Dr, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Ankara / Türkiye

E-Posta: sakbasli@gmail.com

ORCID: [0000-0001-9406-8011](https://orcid.org/0000-0001-9406-8011)

** Öğretmen, Melikşah Ortaokulu, Ankara / Türkiye

E-Posta: belgintura@gmail.com

ORCID: [0000-0001-9120-7928](https://orcid.org/0000-0001-9120-7928)

Öz

Okul ile aile arasındaki iletişim ve iş birliği eğitimin öğrenci üzerindeki etkisinin sürekliliği açısından önemli bir unsurdur. Okulda başlayan pek çok eğitsel faaliyet, öğrencinin ailesinde ve okul dışındaki çevresinde tamamlanmaktadır. Okul yönetimleri, ailelerin okula olan katkısını sağlamak üzere öğrencilerin veli ve ebeveynlerinin bir araya gelerek birlik kurmalarına yardımcı olmaktadır. Okul yönetimleri, okul ve aile birlikleri arasındaki ilişkileri ilgili kanun ve yönetmelikler doğrultusunda düzenlemekle yükümlüdürler. Bu doğrultuda araştırmanın amacı, ortaya çıkış sürecinden başlayarak okulların yönetim ve işleyişinde kritik bir öneme sahip olan okul aile birliklerinin mevcut durumu ve uygulamada karşılaşılan sorun alanları ile değerlendirilmesidir. Araştırma, tarama deseninde gerçekleştirilmiş olup konu ile ilgili literatür ve araştırmalar ile mevzuat, belge ve diğer dokümanlar dikkatli bir toparlama sürecinden sonra analiz edilmiştir. Çalışma öncelikle okul aile birliklerinin oluşumunu tarihsel bir perspektiften ele alarak bugünkü mevcut durumun ortaya çıkışını hazırlayan gelişmeleri incelemiştir. Ardından okul aile birliklerinin işleyişinde tespit edilen sorun alanları ele alınmış ve konuya ilişkin çözüm önerileri aranmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul aile birliği, okul aile iş birliği, okul aile iletişimi

What did the Parent-Teacher Associations Bring to Schools? What Changed?

*

Abstract

Communication and cooperation between school and family is an important element for the continuity of the impact of education on the student. Many educational activities started at the school are completed in the student's family and outside the school. School administrations help parents and parents of the students come together to form a unity to ensure the contribution of families to the school. School administrations are obliged to regulate the relations between school and family associations in accordance with the relevant laws and regulations. In this respect, the aim of the study is to evaluate the current situation of the family unions, which have a critical importance in the management and operation of the schools, starting with the emergence process and the problem areas encountered in practice. The research was carried out in a screening design and the literature and researches and legislation, documents and other documents related to the subject were analyzed after a careful recovery process. First of all, the study examined the developments that prepare the emergence of the present situation by considering the formation of the school parent associations from a historical perspective. Then, the problem areas identified in the functioning of the school parent associations were discussed and solutions were sought.

Keywords: School-parent unity, school-parent cooperation, school-parent communication

Giriş

Gelişen ve geleceğini şekillendiren medeni toplumlar, sosyal yaşamlarını düzenli bir biçimde sürdürebilmek için, farklı toplumsal ihtiyaçları karşılayan ve farklı görevlere sahip kurumlar meydana getirmişlerdir. Bu toplumlar tarafından gelecek neslin eğitim ihtiyacının karşılanması içinde okul kurumu oluşturulmuştur. Ancak eğitim olgusunu salt okul ile sınırlandırmak yanlış bir tutumdur. Eğitim, öncelikle ailede başlayan ve bireyin ait olduğu sosyal ve doğal çevre ile okul etkileşimi içerisinde yaşam boyu devam eden bir süreçtir (Akbaşlı, 2007, s.10). Okul, aile ve öğrenci, eğitimin temel yapı taşlarıdır. Eğitim sistemlerinin başarısı, bu üç halkanın güçlü bir iletişim ve iş birliği içinde olmasına bağlıdır. Özellikle çocuklarını en iyi tanıyan ve ilerleyen yıllarda değiştirilmesi çok zor olan karakter özelliklerini kazandıran ailenin eğitim süreçlerinde daha katılımcı hale getirilmesi, eğitimin başarısı, birey ve toplumun geleceği açısından hayati öneme sahiptir. Bu nedenle eğitim ve öğretimde başarılı olmak isteyen okul yönetimleri, uygulayacakları programlarda öğretmen kadar anne ve babaları da katılımcı hale getirebilmek için anne-baba ve öğretmen ilişkisine önem vermelidirler (Akbaşlı ve Kavak, 2008, s.2; Ceylan ve Akar, 2010, s.44).

Okul, toplumu oluşturan bireylerin eğitilmesi görevini üstlendiği için ilgili pek çok toplumsal kurum ve grup, okullarda gerçekleştirilen etkinliklerle ilgilenmekte ve bu etkinlikleri denetlemektedir. Okulun yakın çevresini meydana getiren kişi, grup ve kurumların en etkilileri; veliler, okul aile birliği, işverenler ve medyadır. Okulun amaçlarına ulaşmasında aileler önemli rol oynamaktadır. Okulda kazandırılan bilgi ve becerilerin aile ortamında izlenmesi ve aile eğitimi ile okulun verdiği eğitimin birbiriyle tutarlı olması hem okulun hem de öğrencilerin başarısını artırmaktadır (Erden, 1998, s.61). Okul ile ailenin kurduğu güçlü iletişim ve iş birliği okul başarısının artmasını sağlamakla birlikte okulda yaşanabilecek disiplin sorunlarının ortaya çıkmasını da engelleyebilmektedir. Okul yöneticisi, öğretmen ve ailelerin iş birliği, olaylara anlayışla yaklaşmaları, okulda öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını karşılayan program ve sosyal etkinliklerin düzenlenmesi, öğrencileri okula ve eğitim yaşamına motive ederken aynı zamanda okulda istenmeyen davranışların en aza indirilebilmesini de sağlayabilmektedir (Aslanargun, 2007, s.125).

Okul ile aile arasındaki iletişim ve iş birliği eğitimin öğrenci üzerindeki etkisinin sürekliliği açısından önemli bir unsurdur. Çelikkaya (2006) bu durumu “Ailenin bıraktığı izler, daha kalıcıdır; taşa yazılan yazılar gibidir. Bu nedenle aile eğitimi küçümsenecek bir eğitim değil, aksine son derece önem verilecek bir eğitimidir” (s.179) şeklinde ifade etmiştir. Okullarda verilen eğitimin başarılı olması ve amacına ulaşabilmesi için öğrencilerin ailelerinin ilgi ve yardımına ihtiyaç duyulmaktadır. Okulda başlayan pek çok eğitsel faaliyet, öğrencinin ailesinde ve okul dışındaki çevresinde tamamlanmaktadır (Akbaşı, 2007, s.6). Okul yönetimi açısından, aileler ile okul arasında demokratik esaslara dayalı ilişkilerin kurulup sürdürülmesi, zorunlu olarak gerçekleştirilmesi gereken yönetsel bir etkinlikler bütünüdür (Özbaş ve Badavan, 2009, s.71). Bu nedenle okul yönetimleri, demokratik bir ilişki temelinde ailelerin okula olan katkısını sağlamak üzere öğrencilerin veli ve ebeveynlerinin bir araya gelerek birlik kurmalarına yardımcı olmaktadır. Okul yönetimleri, ailelerin kurdukları bu birlikleri, okulun emrinde ya da hizmetinde olan kurumlar olarak görmeksizin, okul ve aile birlikleri arasındaki ilişkileri ilgili kanun ve yönetmelikler doğrultusunda düzenlemekle yükümlüdürler (Akbaşı, 2007, s.6-7).

Yukarıda belirtilen nedenlerle yapılan bu araştırmanın amacı, ortaya çıkış sürecinden başlayarak okulların yönetim ve işleyişinde kritik bir öneme sahip olan okul aile birliklerinin mevcut durumu ve uygulamada karşılaşılan sorun alanları ile değerlendirilmesidir. Okul aile birliklerinin mevcut koşullarının ve uygulamada yaşanan sorunların anlaşılabilmesi için konunun en baştan oluşum süreci ile ele alınarak incelenmesi, konunun kökenine ulaşmayı mümkün kılacak ve mevcut sorunlara etkili çözüm önerilerinin geliştirilebilmesini sağlayacaktır. Araştırma, tarama deseninde gerçekleştirilmiş olup konu ile ilgili literatür ve araştırmalar ile mevzuat, belge ve diğer dokümanlar dikkatli bir toparlama sürecinden sonra analiz edilmiş ve elde edilen sonuçlar, tarihsel gelişim sürecine bağlı kalınarak aşağıda verilmiştir.

Okul Aile Birliğinin Tarihi ve Yasal Temelleri

Türkiye’de okul ile aile arasında iş birliği sağlanmasına yönelik olarak ilk yasal düzenleme, 1931 yılında Maarif Vekaleti tarafından yayımlanan

“İlkokullar Himaye Heyeti Talimatnamesi” ile gerçekleştirilmiştir. Okul yöneticileri ile öğrenci velilerinin biraraya gelerek oluşturdukları eğitsel ve sosyal yardım kuruluşları olan Himaye Heyetleri, ilkokullarda eğitim gören yoksul çocukların sürekli bir şekilde himaye edilmesi amacıyla aileleri çocuklarının eğitim gördüğü okullardaki yoksul öğrencilerin hal ve durumlarıyla ilgilenmeye yönelmiş ve böylece de okul ve aile arasında ilk iş birlikleri kurulmaya başlanmıştır. Zaman içerisinde sayısı ve faaliyetleri gittikçe artan Himaye Heyetleri, 1947 yılında yayımlanan Okul Aile Birliği Yönetmeliği'nin ikinci geçici maddesi ile kaldırılmıştır (MEB, 1947a, s.52; Ökte, 2018, s.183-184).

Okul aile birliklerinin yasal temeli ise 1946 yılında toplanan 3. Milli Eğitim Şurası'nda atılmıştır. Şuranın altıncı gündem maddesi, “aile ve okul arasında iş birliği sağlanması için gerekli tedbirlerin alınması”dır. Şurada okul aile birliklerinin örgütlenmesi amacıyla Ankara Üniversitesi Rektörü Şevket Aziz Kansu başkanlığında “Aile ve Okul Birliği Komisyonu” oluşturulmuş ve Komisyon tarafından hazırlanan raporda; okul hayatına hâkim olan eğitim ve öğretim ilkelerinin ailelere tanıtılması, temizlik, sağlık ve devam problemleriyle ilgili fikir, duygu, ahlak ve beden eğitimi konuları üzerinde durulması ve okul - aile birlikleri çalışmalarını kolaylaştırıcı tedbirler konusunda teklifler sunulmuştur. Komisyon raporunda ayrıca ilkokulda aile ve öğretmen arasındaki ilişkilerin zayıfladığı ifade edilerek okul-aile iş birliğini güçlendirecek kurumların meydana getirilmesi gerektiği ve bunun da “Okul - Aile Birlikleri” adıyla oluşturulması ve bütün ortaöğretime yaygınlaştırılması önerilmiştir (Dinç, 1999, s.69-70).

Yine 1739 sayılı “Milli Eğitim Temel Kanunu”nda Türk Milli Eğitiminin temel ilkeleri arasında yer alan “Eğitim Kampüsleri ve Okul ile Ailenin İş Birliği” ilkesinde “eğitim kurumlarının amaçlarının gerçekleştirilmesine katkıda bulunmak için okul ile aile arasında işbirliği sağlanır. Bu amaçla okullarda okul-aile birlikleri kurulur. Okul-aile birliklerinin kuruluş ve işleyişi, Milli Eğitim Bakanlığı'nca müştereken hazırlanan yönetmelikle düzenlenir” denilmektedir. Bu amaçla 1947 yılında dönemin Milli Eğitim Bakanı Reşat Şemsettin Sirer'in öncülüğünde yayımlanan “Okul Aile Birliği Yönetmeliği” ile Türk okullarında okul aile birlikleri kurulmaya başlanmıştır. Yönetmelikte okul aile birliklerinin amacı, “çocuğu yetiştirmede birinci derecede sorumlu

bulunan aile ile bu sorumluluğa sonradan katılan okul arasındaki bağı kuvvetlendirmek ve bu suretle çocuğun daha iyi yetişmesini sağlayacak bir iş birliği meydana getirmek” (Balkış, 1947, s.8) olarak açıklanmıştır. 1947 yılında yayımlanan yönetmeliğe göre okul aile birlikleri, ilk, orta ve lise tüm eğitim kademelerinde ve her okulun öğretmenleri ile öğrenci aile veya velileri ile kurulmaktaydı. Öğretmenler ve velilerden oluşan genel kurul, kendi içerisinde belirlediği sayıda bir yönetim kurulu seçmekle görevli idi. Yönetim kuruluna girecek üye öğretmenler, öğretmenler kurulu tarafından belirlenmekte ve yönetim kurulunun üçte biri sayıda olmaktaydı. Yönetmelikte okul aile birliklerinin üzerinde çalışacakları konular ise okul hayatına hakim olan eğitim ve öğretim ilkelerinin ailelere tanıtılması, okul sağlığı ve temizlik, okula devamın sağlanması, beden, fikir, duygu ve ahlak eğitimi ile sosyal eğitim olarak açıklanmıştır (MEB, 1947b, s.45-49).

Okul aile birliklerinin gerçekleştirdikleri faaliyetlerde ortaya çıkan harcamalar, yönetmeliğe göre okul kooperatifleri tarafından karşılanmaktaydı (MEB, 1947a, s.52). Okul kooperatifleri, okullarda ekonomik, sosyal ve kültürel faaliyetlerde bulunmak üzere öğrenci, öğretmen, yönetici ve diğer personel tarafından kurulan ve yönetilen kuruluşlardır. Okul kooperatiflerini düzenleyen yasal metin olan “Sınırlı Sorumlu Okul Kooperatifleri Ana Sözleşmesi”ne göre okul kooperatiflerinin çalışma konuları; “öğrencilerin ve ortakların ihtiyaç duydukları her türlü eğitim ve öğretim, araç ve gereçleriyle giyecek, yiyecek ve içeceklerini sağlama, satışa sunmak; okul özelliğine ve imkânlarına bağlı olarak arıcılık, tavukçuluk, sebzeçilik ve diğer ders konuları ile ilgili deneme ve uygulama yapabilecek nitelikte girişimlerde bulunmak, bu konularda çalışan çevre kooperatifleri ile iş birliği yapmak ve eğitsel kolların, spor çalışmalarının, sağlık hizmetlerinin geliştirilmesi ve yoksul öğrencilere ders araç ve gereçlerinin sağlanması gibi sosyal yardım çalışmalarında bulunmak” olarak belirlenmiştir (Madde 6).

1947 tarihli “Okul Aile Birliği Yönetmeliği”, 30/07/1965 tarihli yeni “Okul Aile Birliği Yönetmeliği”nin yayımlanması ile yürürlükten kaldırılmıştır. 1965 tarihli yönetmelikle getirilen “okul ve öğrencilerin maddi ihtiyaçları birinci derecede okul koruma ve yardımlaşma derneklerince karşılanır” hükmü ile okul aile birliklerinin faaliyetleri için kaynağın okul koruma derneklerinden sağlanması esas alınmıştır. Bu

amaçla okul aile birliklerinin okul ve öğrencileri koruma dernekleri ile iş birliği yapabilmeleri yönetmelik ile mümkün kılınmıştır. Kuruluş ve işleyişi 2908 sayılı “Dernekler Kanunu” ile düzenlenen okul koruma dernekleri, okul aile birlikleri ile iş birliği içerisinde çalışmışlardır. Okulun velileri ile birlikte dış çevresini de kapsayan okul koruma dernekleri, 2004 yılında 5072 sayılı “Dernek ve Vakıfların Kamu Kurum ve Kuruluşları ile İlişkilerine Dair Kanun” ile kapatılmışlardır. 1965 tarihli yönetmelikte okul aile birliklerinin okul koruma derneklerinden başka “Çocuk Esirgeme”, “Kızılay Gençlik Dernekleri” ve “Yardım Sevenler Cemiyeti” gibi kurumlarla iş birliği yapabilecekleri hükmü yer almıştır.

1965 tarihli “Okul Aile Birliği Yönetmeliği”, 20/06/1983 tarihli yeni “Okul Aile Birliği Yönetmeliği”nin yayımlanması ile yürürlükten kaldırılmıştır. Yeni yönetmelikte “okul ve öğrencilerin maddi ihtiyaçları birinci derecede okul koruma ve yardımlaşma derneklerince karşılanır” hükmü kaldırılmış, ancak okul-aile birliklerinin Çocuk Esirgeme Kurumu, Kızılay Kurumu, Türk Hava Kurumu, Yeşilay Derneği, Yardım Sevenler Derneği ve okul koruma dernekleri ve eğitim vakıfları gibi kuruluşlarla iş birliği yapabilme yetkileri korunmuştur. Yönetmelikte ayrıca eski yönetmelikten farklı olarak birliğin organları içerisinde ilk kez “Denetleme Kurulu” yer almıştır. 1983 tarihli yönetmeliğe göre denetleme kurulu, genel kurul tarafından seçilen üç asıl iki yedek üyeden meydana gelirken asıl üyeler genel kuruldan sonraki ilk hafta içinde toplanıp aralarından bir başkan seçmekle sorumlu kılınmışlardır. Yeni yönetmelikte denetleme kurulunun görevleri ise “üç ayda bir toplanarak yönetim kurulunun faaliyetlerini incelemek, sonuçlarını bir rapor halinde yönetim kuruluna vermek, yönetim kurulunun faaliyetlerini ayrıntıları ile inceleyerek bu konuda hazırladığı raporu faaliyet dönemi sonunda genel kurula sunmak” olarak açıklanmıştır.

20/06/1983 tarihli “Okul Aile Birliği Yönetmeliği”, tekrar 31/05/2005 tarihli “Okul Aile Birliği Yönetmeliği”nin yayımlanması ile yürürlükten kaldırılmıştır. 2005 tarihli yönetmelik, kapsam bakımından daha önce yayımlanan yönetmeliklerden oldukça farklı bir niteliğe sahiptir. Yönetmelik kapsamında ilk kez “sosyal ve kültürel etkinlikler ile kampanya ve kurslardan sağlanan maddî katkılar, bağışların kabulü, harcanması ve denetlenmesiyle kantin, açık alan, salon ve benzeri yerlerin işlettilmesi

veya işletilmesinden sağlanan gelirlerin dağıtım yerleri, oranları, harcanması ve denetlenmesine dair usul ve esaslara" yer verilmiştir. Yönetmelikte okul aile birliğinin görevleri arasında yer alan "okulun bina, tesis, derslik, laboratuvar, atölye, teknoloji sınıfı, salon ve odaları ile bahçe ve eklentilerinin bakım ve onarımlarının yapılmasına, teknolojik donanımlarının yenilenmesine, geliştirilmesine, ilâve tesis yaptırılmasına, eğitim-öğretime destek sağlayacak araç-gereç ve yayınların alımına katkıda bulunmak; eğitim-öğretim faaliyetleri dışındaki zamanlarda okulun derslik, spor salonu, kütüphane, laboratuvar ve atölyeleri gibi eğitim ortamlarının, kamu yararı doğrultusunda kullanılmasını sağlamak; okulun ihtiyaçlarını karşılamak için mal ve hizmet satın almak" hükümleri ile Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından okul ile ilgili görev ve sorumluluklar büyük ölçüde okul yönetimlerinden alınarak okul aile birliklerine bırakılmıştır.

2005 tarihli yönetmelik ile iş birliği yapılabilecek kurumların kapsamı genişletilmiş ve "eğitim-öğretimle ilgili kurumlar ve sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği yapmak" hükmü getirilmiştir. Yönetmelikte ayrıca okul aile birliklerinin gelirleri, "aynî ve nakdî bağışlar, okulların bünyesindeki kantin, açık alan, salon ve benzeri yerlerin işletme gelirleri, sosyal, kültürel, sportif, kurslar, proje, kampanya ve benzeri etkinliklerden sağlanan gelirler ve diğer gelirler" olarak tespit edilmiş ve okul aile birliklerine "okula yapılan aynî ve nakdî bağışları kabul ederek kayıtlarını tutmak; sosyal, kültürel etkinlikler ve kampanyalar düzenlemek; kantin, açık alan, salon ve benzeri yerleri işletmek veya işletmek" yetkisi verilerek okul ile ilgili görev ve sorumlulukların yanısıra okula kaynak sağlama görevi de okul aile birliklerine bırakılmıştır. Yönetmeliğe göre "okulların kantin, açık alan, salon ve benzeri yerlerinden sağlanan kira gelirlerinden arz bedeli düşüldükten sonra kalan net işletme gelirlerinin % 80'i birliğin, % 10'u ilçe millî eğitim müdürlüğünün, % 10'u il millî eğitim müdürlüğünün ilgili banka hesaplarına aktarılır" denilmektedir. İl/ilçe millî eğitim müdürlükleri hesaplarına yatırılan paralar, öncelikle imkânları kısıtlı olan okulların ve öğrencilerinin eğitim-öğretimle ilgili ihtiyaçlarında kullanılmak üzere ilgili birliğin hesabına aktarılmakta ayrıca, il/ilçe millî eğitim müdürlüklerinin eğitim-öğretimle ilgili gerekli ihtiyaçlarında da kullanılabilir.

Son olarak 31/05/2005 tarihli “Okul Aile Birliği Yönetmeliği, 09/02/2012 tarihli “Okul Aile Birliği Yönetmeliği”nin yayımlanması ile tekrar yürürlükten kaldırılmıştır. Yeni yönetmelik ile okul aile birliğine üyeliğin kapsamı genişletilerek okul yöneticileri, öğretmenler ve veliler ile birlikte onsekiz yaşını geçmiş kursiyer, çıraklık, kalfalık ve ustalık eğitimine devam eden kişiler ve okul yaptırarak Bakanlığa bağışta bulunan hayırseverler yaptırdığı okulun okul aile birliğinin tabii üyesi olarak tanımlanmıştır. Eski yönetmelikte yönetim kurulu; okul müdürü, müdür yardımcıları ve öğretmenler arasından seçilen birer üye, veliler arasından seçilen dört üye olmak üzere yedi üyeden oluşmakta iken yeni yönetmelikte bu hüküm kaldırılmış ve okul müdürü ve öğretmenler tamamen çıkarılarak yönetim kurulu, sadece anne ya da baba olan veliler ile istemeleri halinde okul yaptırarak Bakanlığa bağışta bulunan hayırseverler arasından seçilen beş üyeden meydana getirilmiştir. Eski yönetmelikte veli üyeler arasından seçilen yönetim kurulu başkanı, kesintisiz en fazla dört defa seçilebilirken yeni yönetmelikte “yönetim kurulu başkan ve üyeleri en fazla üç defa seçilebilir” hükmü getirilmiştir. Yönetim kurulunun görev süresi eski yönetmelikte olduğu gibi yeni yönetmelikte de bir yıl olarak devam etmiştir.

Yeni yönetmelikte okul aile birliklerinin gelirleri yeniden tanımlanmıştır. Buna göre birliğin gelirleri; “aynı, nakdî, şartlı/şartsız bağış ve yardımlardan, okulların bünyesindeki kantin ve benzeri yerlerin işlettilmesi, gerektiğinde işletilmesinden elde edilen gelirlerinden, kamu kurum ve kuruluşları, özel hukuk tüzel kişilikleri ve gerçek kişilerin, örgün ve yaygın eğitim kurumları bünyesinde eğitim ve öğretimin yapıldığı saatler dışında gerçekleştirecekleri sosyal, kültürel, sportif, kurs, proje, sınav, toplantı, kampanya ve benzeri gelir getirici etkinliklerinden sağlanan gelirlerden ve diğer gelirlerden” oluşmaktadır. Eski yönetmelikte yer alan “açık alan” ve “salon” ibarelerine bu yönetmelikte yer verilmemiş olup, okul aile birliklerinin bu alanlar üzerindeki tasarrufu kaldırılmıştır.

Okul aile birliklerinin il/ilçe milli eğitim müdürlüklerinin hesaplarına yatırılan paraların il/ilçe milli eğitim müdürlüklerinin eğitim-öğretimle ilgili gerekli ihtiyaçlarında kullanılabileceği hükmü kaldırılmıştır. Ayrıca okulların kayıt döneminde bağış ve yardım toplamaları da yine bu yönetmelikle yasaklanmıştır. Bununla birlikte okulun ihtiyaçlarının

karşılanması için mal ve hizmet alımından doğan hizmetlere ilişkin sosyal güvenlik primi, vergi ve benzeri ödemelerin yapılmasını sağlamak ise artık okul aile birliklerinin görevi olarak belirlenmiştir. Eski yönetmelikte okul aile birliklerinin görevleri arasında yer alan “eğitim-öğretim faaliyetleri dışındaki zamanlarda okulun derslik, spor salonu, kütüphane, laboratuvar ve atölyeleri gibi eğitim ortamlarının, kamu yararı doğrultusunda kullanılmasını sağlamak” hükmü yine yeni yönetmelikle kaldırılmıştır. Son yönetmelikle birlikte okulun hizmet akdine bağlı personel işlemleri ile ihale ve muhasebe işlemleri, okul yöneticilerinin sorumluluğundan alınarak okul aile birliklerine bırakılmıştır. Konu ile ilgili mevzuata tam olarak hakim olmayan ve bununla ilgili geçmişte soruşturmalara hedef olan okul yöneticilerinin bu sorumluluktan kurtarılması önemli bir adım olarak görülmektedir.

Okul Aile Birliklerinin Okulların İşleyişindeki Rolü

2012 tarihli “Okul Aile Birliği Yönetmeliği”ne göre, “okul ile aile arasında bütünleşmeyi gerçekleştirmek, veli ile okul arasında iletişimi ve iş birliğini sağlamak, eğitim ve öğretimi geliştirici faaliyetleri desteklemek, okulun ve maddi imkanlardan yoksun öğrencilerin eğitim ve öğretimle ilgili zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak üzere okullar bünyesinde tüzel kişiliği haiz olmayan birlikler” şeklinde kurulan okul aile birlikleri, sosyal çevre ve aile iletişimi, eğitim destekleri ve ekonomik yönlerden katkılar sunarak okulların işleyişinde önemli bir rol oynamaktadır. Okul aile birliklerinin okulların işleyişinde üstlendikleri roller ve uygulamadaki mevcut durum aşağıda ele alınmıştır.

Okul aile birlikleri gerek yönetim gerekse de denetim konusunda sahip oldukları yetkiler ile okulda yaptırım gücüne sahiptir. Okulda gerçekleştirilen çalışmaların çevreye duyurulması ve geliştirilmesine katkısı, öğrencilerin okul dışı yaşantılarının izlenmesi ve gerekli önlemlerin alınması konusunda ailelerle iş birliği yapılmasındaki etkisi yadsınamaz bir gerçektir (Tuzcuoğlu, 2007, s.265). Okul aile birliklerinin okul ve çevre iletişimindeki köprü olma rolü 2012 tarihli yönetmeliğin 6. maddesinde “öğrencilerin, Türk millî eğitiminin genel ve özel amaçları ile temel ilkeleri ve millî manevi değerler doğrultusunda yetiştirilmeleri için okul yönetimi, öğretmenler, veliler ve ailelerle iş birliği yapmak; okulun amaç ve

hedeflerinin gerçekleştirilmesine, eğitimde kalite ve başarı için okulun stratejik plan çalışmalarına ve uygulamasına destek olmak, eğitimde fırsat eşitliğine imkân vermek ve öğretmenler kurulunca alınan kararların uygulanmasını desteklemek amacıyla velilerle iş birliği yapmak” şeklinde ifade edilmektedir.

Okul aile birlikleri, aynı zamanda kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşları ile de iş birliği yaparak okul ve çevre arasındaki iletişim ve iş birliğini sürdürmektedir. Ayrıca okul aile birlikleri okul yönetimi tarafından planlanan müzik, tiyatro, spor, gezi gibi sosyal etkinliklerin düzenlenmesine katkı sağlayarak okulun sosyal açıdan gelişimine de destek olmaktadır. Okul aile birliklerinin imkanları yeterli olmayan öğrencilere maddi ve manevi destek sağlaması ve aynı amaçla kardeş okullarla iş birliği yapması, birliğin çevre ile iletişimini sosyal sorumluluk düzeyinde de sürdürdüğünü göstermektedir.

Ancak toplumsal yaşamda pek çok sorunun sebebi olarak ortaya çıkan iletişimsizlik okul aile iş birliğinde de kendini göstermektedir. Okul-aile birliklerinin etkin bir şekilde işletilememesi, okul yetkilileri ile öğrenci velilerinin kayıt dönemleri ve çok özel durumlar dışında bir araya gelememesi ve okul-aile birliği toplantılarının verimli bir şekilde tam katılımı yapılamaması, okul aile iletişiminde yaşanan en yaygın sorunlardır. İletişim sorunu çözülmeden, etkin bir okul-aile işbirliğini gerçekleştirmek mümkün görünmemektedir (Aslanargun, 2007, s.132). Türkiye’de okul ile aile arasında planlı bir iletişimin olduğunu söyleyebilmek pek mümkün değildir. Battal Aslan tarafından yapılan araştırmanın bulgularına göre yönetici, öğretmen, okul ve aile arasındaki ilişkiler plansız ve rastlantısal olarak gerçekleşmektedir (Akbaşlı ve Kavak, 2008, s. 3). Akbaşlı ve Kavak (2007) araştırmasında, öğrenci velilerinin çoğunluğunun okul aile birliğine ilgi göstermedikleri ve okul aile birliği yönetimi ile öğretmenlerinde ilgilerinin aslında içten olmadığı belirlenmiştir.

Balkar (2009) tarafından yapılan çalışmada velilerin okul-aile iş birliği konusundaki şikayetleri; okul-aile iş birliğinin sadece velilerden beklenmesi, yeterli sayıda toplantı yapılmaması, yetersiz iş birliği ve etkileşim, toplantıların sadece not öğrenme amaçlı olması ve öğretmenlerin görüşmeleri şikayet amaçlı kullanmalarıdır. Araştırma sonucunda iletişim sorunları ve okulda düzenlenen veli toplantılarının yetersiz

bulunması, benzer bir şekilde Albez ve Ada (2017) tarafından yapılan bir başka araştırmada da bulgulanmıştır. Araştırmada velilere göre, okul aile iş birliğinde yaşanan güçlükler arasında; toplantılardaki veli katılımının niteliği ve niceliği, iletişim problemleri ile okul yönetimi ve öğretmenlerin velilere karşı tutumu ilk sıralarda yer almaktadır. Bu durum, okullar ve okul aile birlikleri için aile ve çevre iletişiminin bir sorun olarak devam ettiğini göstermektedir. Özellikle velilerin, okul aile ilişkilerine okul yönetiminden daha fazla ihtiyaç duyduğu (Özbaş ve Badavan, 2009, s.79) düşünüldüğünde okul ile aile arasındaki iletişim problemlerinden en fazla zarar göreceği olan grubun öğrenciler olduğu açıkça görülebilmektedir.

Okul aile birliğinin önemli görevlerinden biri de eğitim ve öğretimi geliştirici faaliyetleri desteklemek ve bu kapsamda eğitim ve öğretimi geliştirmek amacıyla oluşturulan çalışma komisyonlarına katkı sağlamaktır. Ayrıca öğrencilerin başarısını arttırmak için kurs, sınav, seminer gibi eğitim faaliyetlerinde okul yönetimine destek vermek ve proje üretiminde okullara destek olarak ulusal ve uluslararası projelere katılmak ve proje amaçlarının gerçekleşmesine katkı sağlamak, okul aile birliklerinin eğitime yönelik katkıları arasında yer almaktadır. Bununla birlikte öğrencilerin akademik olarak başarı sağlamasında zamanı etkili bir biçimde planlama ve yönetme alışkanlığı kazanması büyük önem taşımaktadır. Ancak çocukların öğretmen ve ailenin desteği olmadan bu alışkanlığı kazanmaları oldukça zor görülmektedir. Bu nedenle ailenin, öğretmen ve yöneticilerle iletişim kurarak okulda yapılanlardan haberdar olması, elde ettiği bilgilere dayalı olarak çocukla birlikte günlük, haftalık çalışma planı yapması ve yapılan bu planların çocuk tarafından uygulanıp uygulanmadığının aile ile işbirliği içinde sürekli izlemesi gerekmektedir (Akbaşı, 2007, s.108). Bu açıdan velileri, bu yönde bilinçlendirmek ve çocuğun eğitim sürecine aktif olarak katılımını sağlamak, okul aile birliklerinin en önemli sorumluluklarındandır.

Okul aile birliklerinin bu görevlerini ne derece etkili olarak gerçekleştirdikleri konusunda Akbaşı (2007) yaptığı araştırmada, öğrencilere her yönden eğitsel ve istendik davranışlar kazandırmada, okul aile birliği yönetimi ve öğretmenlere göre okul aile birliğinin yeteri kadar etkin olamadığını bulgulanmıştır. Araştırmada ayrıca okul aile birliğinin

öğretimi geliştirme boyutundaki okulun program ve eğitimle ilgili yönetmelikleri konusunda velileri aydınlatma derecesi yetersiz bulunmuş ve okul aile birliğinin, eğitimi geliştirme konularında da velileri aydınlatacak araç ve yayınlara sahip olmadıkları; bu konularda yeterince velileri aydınlatıcı konferans vb. toplantılar düzenlemediği belirlenmiştir. Çinkır ve Nayır (2017) tarafından yapılan araştırmada ise veliler, okul dışında çocuklar için ne tür öğrenme fırsatlarının olduğu konusunda okulun kendilerine yeterince destek vermediğini ayrıca okul personelinin görevleri hakkında ve ailelerin hak ve sorumlulukları hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını ve kendilerini okula ait hissetmediklerini ifade etmişlerdir.

Ailelerin eğitimsel yönden okullar ve okul aile birlikleri tarafından desteklenmesi, çocuğun sağlıklı gelişimi ve başarısı için büyük bir öneme sahiptir. Ne yazık ki her ebeveyn üst sosyoekonomik durum ve eğitim düzeyine sahip değildir. Bu nedenle öğrencilerin ailelerinin çocuklarının eğitim süreci boyunca desteklenmesi sadece bir ihtiyaç değil aynı zamanda bir zorunluluktur. Konu ile ilgili olarak Özbaş (2013) araştırmasında, öğrencilerin sosyal, eğitsel ve kişisel açıdan çok yönlü gelişiminin, okulların bu gelişim alanlarını destekleyecek olanaklar açısından zengin olmasıyla sağlanabileceğini belirlemiştir. Özbaş (2013) tarafından yapılan araştırmaya katılan veliler, bu doğrultuda okulun sunacağı aile eğitimi olanaklarının çocuklarının öğrenme yaşantıları, toplumsal ve kişisel yönden gelişiminde destekleyici olduğunu, bu eğitim sürecinin çocuklarının çok yönlü gelişiminde, kendilerine bilinç kazandırdığını ifade etmişlerdir.

İncelenen araştırmalar, okul aile birliklerinin okulun eğitim ve öğretim faaliyetlerinde yeterince yer alamadığını göstermektedir. Bu durum Albez ve Ada (2017) tarafından yapılan araştırmada velilerin okul aile birliğine en fazla ihtiyaç duyulan alanların sıralamasında da kendini göstermektedir. Araştırmaya katılan veliler, okul aile iş birliğine en fazla sınıf ve öğrenci sorunlarının çözümünde, öğrenci başarısının artmasında, öğrencinin olumlu davranış kazanmasında ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenler ise okul aile iş birliğine en fazla ihtiyaç duyulan alanlar arasında öğrencinin sosyal, psikolojik, fizyolojik, bilişsel gelişimini ve akademik başarıyı artırmayı önemli bulmaktadırlar. Buna göre okul aile birliklerinin okul, öğrenci ve

velilere eğitim alanında destek olması, okulun tüm paydaşları tarafından istenen bir durum ve bir ihtiyaç olarak görülmektedir.

Günümüzde okul aile birliklerinin oluşumunda ağırlıklı olarak ekonomik unsurlar bulunmaktadır. Bu kapsamda okul aile birlikleri, okulun ihtiyaçlarının karşılanmasında çözüm olarak görülen güçlü bir yapılanma olarak ortaya çıkmaktadır. Okul aile birliği aracılığıyla okulun hizmetlerinden yararlanan çevreyi de işleyiş içerisine katarak okul faaliyetleri için kaynak sağlanması hedeflenmektedir (Anlı, 2016, s.78). Okul aile birlikleri, kaynak temininde yasal sınırlar içerisinde velilerden, hayır sahiplerinden, iş adamlarından yararlanma ve bağış kabul etme; okul kantinleri ve gelir getirici diğer etkinliklerden faydalanma olanağına sahiptirler. Okul aile birliklerinin finansman odaklı yapısı, bu kuruma yönelik eleştirileri de beraberinde getirmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın okulların ihtiyaçlarını doğrudan temin etmek yerine okul aile birliklerine kaynak sağlama yetkisi tanınmasının, bu birliklerin finans işlevlerinin öncelikli işlevleri olan aile ve çevre ile iletişim, iş birliği, eğitim ve öğretimin desteklenmesinin önüne geçmesine ve kurumun işletme zihniyeti ile yönetilmesine neden olabileceği düşünülmektedir.

Konuyla ilgili olarak Nural, Kaya ve Kaya (2013) tarafından yapılan araştırmada okul aile birliğinin çalışma ve görev alanlarında ortaya çıkan en temel sorunları; okul müdürleri tarafından devletin okul aile birliğine maddi destek sağlamaması ve okul aile birliğinin asıl görevinin maddi kaynak sağlama olarak algılanması şeklinde ifade edilirken okul aile birliği başkanları ise okulların parasal sıkıntıları ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın okullara yeterli ödenek ayırmaması olarak açıklamışlardır. Akal (2010) tarafından yapılan başka bir araştırmada ise okul-aile birliği yönetim kurulu ve denetim kurulu üyesi veliler, okul aile birliklerinin daha çok sosyal etkinlikler ile parasal nitelikteki maddi görevlerinin ön plana çıkmakta olduğu ve eğitimsel görevlere üyelerin katkısının düşük düzeyde kaldığını ifade etmişlerdir. İncelenen araştırmalar, okul aile birliklerinin okula kaynak sağlama yükümlülüğünün hem okul yönetimi hem de okul aile birliklerinin kendileri tarafından birliklerin işleyişinde bir sorun alanı olarak ortaya çıktığını göstermektedir.

Sonuç

Okul ile ailenin iletişim ve iş birliğini sağlamak ve okul toplumunu meydana getiren tüm unsurları okulun parçası haline getirerek okul ve toplum arasında bütünleşme sağlamak, sonuçta öğrencilerin başarı, mutluluk ve sağlığını teminat altına almak amacıyla kurulan okul aile birlikleri ilk kurdukları 1947 yılından bugüne yapı ve işleyiş bakımından önemli değişikliklere uğramıştır. 1947 yılında dönemin Milli Eğitim Bakanı Reşat Şemsettin Sırer'in aşağıda yer alan radyo konuşmasında (MEB, 1947c, s. 4) ifade ettiği okul aile birliklerinin kuruluş gerekçesi ile bugünkü okul aile birliği uygulamaları arasında dev bir uçurum bulunmaktadır.

“Yurtdaşlarım. Çocuklarımız okuma çağına girdikten iş bölümünde bir vazife payı alacakları güne kadar başlıca kasıtlı ve şuurlu terbiye müdahalesinin konusu olurlar. Bu müdahalelerden birisi sizden, diğeri de öğretmenlerinden gelir. Siz evde, öğretmenler de okulda onları yetiştirmeye çalışırsınız. Bu sebeple öğretmen, hayatımızın mana ve gayesini teşkil eden varlığın saadetini sağlama yolunda size en fazla yaklaşmış olan insandır. En büyük işinizde ortağınız ve yardımcınızdır. Eğer çocuğunuzun saadetini sağlama yolunda kaderin size müttefik yaptığı insanı tanımazsanız, onunla anlaşıp iş birliği yapmazsanız, birbirinizi destekleyip birbirinize yardım etmezseniz, çocuğunuzu birinizin bir tarafa, diğerinizin de bir başka tarafa çekmeniz, birinizin yaptığını diğer birinizin bozmanız tehlikesinden kaçınılamaz. Bu takdirde sevgili evlatlarınız zıt tesirler altında bocalamaya, şaşırma ve bozulmaya mahkumdurlar. Bu tehlikeyi önlemek için ana ve babalarla hocaları tanıştırmak, hayatımızın mana ve gayesi ve milletimizin beka ve devam şartı olan çocuklarımız üzerinde konuşturup anlaştırmak ve yetiştirilmeleri işinde iş birliğine sevk etmek ihtiyacını duyduk ve bu ihtiyacı cevaplasın diye okul aile birliklerini kurmak istedik”.

Okul aile birlikleri, bugün dayanağını 2012 tarihli “Okul Aile Birliği Yönetmeliği”nden alan görevlerini yine yönetmelikte yer alan usul ve ilkelere göre yerine getirmekle yükümlü tüzel kişiliği olmayan kurumlar haline dönüşmüşlerdir. Yönetmeliğin ilk yayımlandığı 1947 yılından

sonra 1965, 1983, 2005 ve 2012 yıllarında yayımlanan dört yönetmelikle birlikte okul aile birlikleri zamanla özünden uzaklaştırılmıştır. Okul aile birliklerinin sahip oldukları görevler; sosyal çevre ve aile iletişimi, eğitim destekleri ve ekonomik yönlerden ele alındığında, yönetmelikle tanımlanan görevlerinin aslında her boyutta, uygulamada sorunlar içerdiği ve bu nedenle bu birliklerin görevlerini yerine getirmede etkin olmadığı araştırma bulguları ile de desteklenen bir olgudur.

Bugünün okul aile birlikleri, okul ile aileyi birbirine bağlayan ve öğrencinin başarı ve geleceğine kendini adanmış kurumlar olmanın ötesinde kaynak sağlama ve bu kaynaklar ile okul ihtiyaçlarını karşılama görevini üstlenmiş, okul yönetiminin yanında bir yönetici kurum olarak çalışmaktadır. Bu durum özellikle aileler açısından okul aile birliklerinin güvenilirliğine zarar vermekte ve bazı velilerin gözünde okulu ve okul aile birliklerini kendileri ile sadece para toplamak için iletişim kurmaya çalışan kurumlar olarak görmelerine neden olmaktadır. Sorunun çözümü için Milli Eğitim Bakanlığı'nın yönetmelik değişiklikleri ile birliğin yönetim yapısının ve sorumluların değişmesi, gelirlerin yeniden tanımlanması bir sonuç vermemekte ve sorun, okulların ticarileşmesine doğru evrilerle devam etmektedir.

Okul aile birliklerinin etkin ve verimli çalışmasının yolunu açabilecek en kıymetli uygulama, şüphesiz Bakanlığın kaynak sağlama yükümlülüğünü okulların omuzlarından almasıdır. Bununla birlikte okul aile birlikleri ve okul yönetimlerinin de aileler ile iletişim kanallarını sürekli açık tutmaları, velilere yönelik sosyal faaliyetlerin artırılması, okul ve eğitime yönelik yayınlar ile ailelerin desteklenmesi, okul projelerinde sadece öğrenci, eğitimci ve personelin değil ailelerin de katılım göstermelerinin sağlanması, okulun eğitim süreçlerine aile katılımına ilişkin projeler gerçekleştirilmesi, okul etkinliklerinden velilerin düzenli olarak haberdar edilmelerinin sağlanması gibi faaliyetler ile okul ve aile bütünleşmesini sağlama yolunda önemli bir yol kat edilmesi mümkün görülmektedir.

EXTENDED ABSTRACT

What did the Parent-Teacher Associations Bring to Schools? What Changed?

*

Belgin Tura – Sait Akbaşlı

Ministry of National Education - Hacettepe University

Developing and shaping the future of civilized societies, in order to maintain their social lives on a regular basis, they have created institutions that meet different social needs and have different tasks. In order to meet the educational needs of the next generation, a school institution was established by these societies. However, it is wrong to limit the phenomenon of education to purely school. Education is a process that starts first in the family and continues throughout the school's interaction with the social and natural environment to which the individual belongs. School, family and students are the basic building blocks of education. The success of education systems depends on the strong communication and cooperation of these three rings.

Since the school assumes the duty of educating the individuals who make up the society, many social institutions and groups are interested in and supervise the activities carried out in the schools. The most influential of the people, groups and institutions that make up the close environment of the school; parents, school-parent association, employers and the media. Families play an important role in achieving the goals of the school. Monitoring the knowledge and skills gained in the family environment and the coherence of family education with the education provided by the school increases the success of both the school and the students.

Communication and cooperation between school and family is an important element for the continuity of the impact of education on the student. elikkaya (2006) states that izler The traces left by the family are more permanent; It is like writing on stone. Therefore, family education is not an education to be underestimated, on the contrary it is an education that will be given great importance. "(P.179). In order for the education given in schools to be successful and to reach its goals, the families of the

students need attention and help. The legal basis of the school parent associations was laid in the 3rd National Education Council in 1946. The sixth agenda item of the Council is "taking necessary measures to ensure cooperation between the family and the school". Amacıyla Family and School Union Commission "was established under the chairmanship of Ankara University Rector Şevket Aziz Kansu in order to organize school unions in the report prepared by the Commission. The aim of this course is to introduce the principles of education and training to the families, to focus on ideas, emotions, morals and physical education related to cleaning, health and attendance problems, and to make measures to facilitate the work of school - family associations. In the Commission report, it was also stated that the relations between the family and the teachers were weakened in the primary school and it was suggested that institutions that would strengthen school-family cooperation should be formed and this should be established under the name of "School-Family Unions ve and extended to all secondary education.

Again in the Temel Basic Law of MoNE 1739, Education Campuses and Cooperation between the School and the Family alan which is among the basic principles of Turkish National Education, cooperation is provided between the school and the family in order to contribute to the realization of the aims of the educational institutions. For this purpose, school-parent associations are established in schools. The establishment and operation of school-parent associations are regulated by a regulation prepared jointly by the Ministry of National Education ". To this end, in 1947, with the "Regulation on School-Parents Association ünde published under the leadership of the Minister of MoNE Reşat Şemsettin Sirer, school-parent associations were established in Turkish schools. In the regulation, the aim of the school family unions is "to strengthen the bond between the family who is responsible in the first degree of raising the child and the school that joins this responsibility and thus to create a cooperation that will enable the child to grow better" (Balkış, 1947, p.8).

In the old regulation; the school director, vice-principals and teachers, each member consists of seven members, including four members selected from the parents, while this provision was abolished in the new regulation and the school director and teachers were completely removed, the board

of directors, parents and parents who want It was composed of five members selected among the philanthropists who donated to the Ministry. In the old regulation, the chairman of the board of directors elected from among the parent members can be elected up to four times without interruption, while the new regulation states that başkan chairman and members of the board of directors may be elected up to three times ". The term of office of the board of directors continued for one year in the new regulation as in the old regulation.

The new regulation redefines the incomes of school-parent associations. The words alan open space "and" hall alan in the old regulation were not included in this regulation and the savings of the school family associations on these areas were abolished. It was abolished that the money invested in the accounts of the provincial / district national education directorates of the school parent associations could be used for the necessary needs of the provincial / district national education directorates. In addition, the regulation prohibits the collection of donations and grants for schools during the registration period. However, to ensure that social security premiums, taxes and similar payments are made for the services arising from the purchase of goods and services in order to meet the needs of the school, it is now the duty of the school parent associations. In the old regulation, the provision of eğitim ensuring the use of educational environments such as classrooms, gymnasiums, libraries, laboratories and workshops in the times of public interest dış, which is among the duties of the school parent associations, was abolished again with the new regulation. With the latest regulation, the personnel transactions and tendering and accounting procedures related to the service contract of the school were taken from the responsibility of the school administrators and left to the parent associations. It is seen as an important step to free the school administrators who have not fully mastered the relevant legislation and who have been the target of investigations in the past.

Today, the school's parent associations work as an administrative institution alongside the school administration, providing resources and meeting the school needs with these resources, beyond being institutions that connect the school and the family and are committed to the success and future of the student. This situation undermines the credibility of school-parent associations, especially in terms of families, and in the eyes of some

parents, makes the school and school-parent associations view themselves as institutions trying to communicate with them only to raise money. In order to solve the problem, changes in the regulations of the Ministry of National Education and the change in the administrative structure of the union and those responsible, the redefinition of incomes do not yield any results and the problem continues to evolve towards the commercialization of schools.

Kaynakça / References

- Akal, Ş. (2010). *İlköğretim okullarında, okul aile birliği görevlerine verilen önem derecesi ve bu görevlerin gerçekleşme düzeyi*. (Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Akbaşı, S. (2007). *Ortaöğretim okullarındaki okul aile birliklerinin görevlerini gerçekleştirme düzeyleri*. (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Akbaşı, S., ve Kavak, Y. (2007). Ortaöğretimde okul aile birliklerinin görevlerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin bir durum çalışması. *Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 237-256.
- Akbaşı, S., ve Kavak, Y. (2008). Ortaöğretim okullarındaki okul aile birliklerinin görevlerini gerçekleştirme düzeyleri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, 1-21.
- Albez, C., ve Ada, Ş. (2017). Okul-aile ortaklığı: Güçlükler, beklentiler, gereksinimler, öneriler. *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi*, 5(2), 1-18.
- Anlı, M. (2016). *Türkiye’de ilk ve ortaokul sisteminde bir yönetim uygulaması: Okul aile birlikleri*. (Yüksek Lisans Tezi). Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Aslanargun, E. (2007). Okul-aile işbirliği ve öğrenci başarısı üzerine bir tarama çalışması. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(18), 119-135.
- Balkar, B. (2009). *Okul-aile işbirliği sürecine ilişkin veli ve öğretmen görüşleri üzerine nitel bir çalışma*. Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 3(36), 105-123.
- Balkış, A. (1947). Eğitim ve öğretimin bugünkü anlamı karşısında okul-aile birliklerimiz. *Okul-Aile Birliği Belleten*, 1, 6-8.

- Ceylan, M., ve Akar, B. (2010). Ortaöğretimde okul-aile işbirliği ile ilgili öğretmen ve veli görüşlerinin incelenmesi (Karacasu Lisesi Örneği). *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(2), 43-64.
- Çelikkaya, H. (2006). *Eğitim bilimlerine giriş (Eğitimcilik ve Öğretmenlik)*. İstanbul: Alfa.
- Çınkır, Ş., ve Nayır, F. (2017). Okul aile işbirliği standartlarına ilişkin veli görüşlerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(1), 245-264.
- Dernekler Kanunu. Kanun No: 2908. Yıl: 1983. <https://teftis.ktb.gov.tr/TR-14875/2908-sayili-eski-dernekler-kanunu.html>. adresinden 15.09.2019 tarihinde erişilmiştir.
- Dernek ve Vakıfların Kamu Kurum ve Kuruluşları ile İlişkilerine Dair Kanun. Kanun No: 5072. Yıl: 2004. <http://www.mevzuat.gov.tr/Mevzuat-Metin/1.5.5072.pdf>. adresinden 15.09.2019 tarihinde erişilmiştir.
- Dinç, S. (1999). *Cumhuriyet döneminde yapılan milli eğitim şuraları ve alınan kararların uygulamaları (1923-1960)*. (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, Ankara.
- Erden, M. (1998). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. İstanbul: Alkım Yayınları.
- MEB. (1947a). Okul-aile birliği yönetmeliği ile ilgili sorular-cevaplar. *Okul - Aile Birliği Belleten*, 1, 51-54.
- MEB. (1947b). Okul-aile birliği yönetmeliğinin ereklere üzerinde açıklamalar. *Okul-Aile Birliği Belleten*, 1, 44-50.
- MEB. (1947c). Okul-aile birlikleri. *Okul-Aile Birliği Belleten*, 1, 3-5.
- Milli Eğitim Temel Kanunu. Kanun No: 1739. Yıl: 1973. <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739.pdf>. adresinden 15.09.2019 tarihinde erişilmiştir.
- Nural, E., Kaya, C., ve Kaya, Y. (2013). Okul aile birliklerinin işleyişi, sorunlarına ilişkin yöneticilerin okul aile birliği üyelerinin görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 58-69.
- Okul Aile Birliği Yönetmeliği. Sayı: 12062. Yıl: 30.07.1965. <http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/12062.pdf>. adresinden 15.09.2019 tarihinde erişilmiştir.
- Okul Aile Birliği Yönetmeliği. Sayı: 2141. Yıl: 20.06.1983. <http://tebligler.meb.gov.tr/index.php/tuem-sayilar/viewcategory/47-1983>. adresinden 15.09.2019 tarihinde erişilmiştir.

- Okul Aile Birliği Yönetmeliği. Sayı: 25831. Yıl: 31.05.2005. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/05/20050531-4.htm>. adresinden 15.09. 2019 tarihinde erişilmiştir.
- Okul Aile Birliği Yönetmeliği. 28199. Yıl: 09.02.2012. <http://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/1532.pdf>. adresinden 15.09. 2019 tarihinde erişilmiştir.
- Ökte, S. (2018). İstanbul ilkokullarında okuyan yoksul çocuklara yardım cemiyetleri birliği (1940-1947). *Ankara Üniversitesi Türk İnkûlâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, 62, 181-198.
- Özbaş, M. (2013). İlköğretim okulu yöneticilerinin ilköğretim birinci sınıf öğrenci ailelerinin okul yaşamına katılım eğitimi konusundaki görevlerine ilişkin veli algıları. *Eğitim ve Bilim*, 38(170), 61-78.
- Özbaş, M., ve Badavan, Y. (2009). İlköğretim okulu yöneticilerinin okul-aile ilişkileri konusunda yapmaları gereken ve yapmakta oldukları işler. *Eğitim ve Bilim*, 34(154), 69-81.
- Sınırlı Sorumlu Okul Kooperatifleri Ana Sözleşmesi. Sayı: 2149. Yıl: 10.10.1983. <http://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/255.pdf>. adresinden 15.09. 2019 tarihinde erişilmiştir.
- Tuzcuoğlu, N. (2007). Türk milli eğitiminde okul destek sistemleri. *A. Oktay (Ed.) içinde, Eğitim Bilimine Giriş* (s. 249-276). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Kaynakça Bilgisi / Citation Information

Akbaşı, S. ve Tura, B.(2019). Okul aile birlikleri okullara ne getirdi? Neyi değiştirdi? *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 14(20), 1747-1768. DOI: 10.26466/opus.621027